

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, odboru Bratislava pod ČVS: PPZ-105/NKA-BA2-2019 z 28. októbra 2019 bolo podľa § 199 ods. 1 a 2 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie vo veci a súčasne podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie sťažovateľom pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné. Uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. 1 Tp 10/2019 z 30. októbra 2019 boli sťažovatelia vzatí do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku. Najvyšší súd svojím uznesením zamietol sťažovateľmi podanú sťažnosť.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti *„V prvom rade... chcú poukázať na neobvyklé okolnosti ohľadom doručovania písomne vyhotoveného uznesenia ŠTS... Písomné vyhotovenie uznesenia ŠTS prevzal obhajca sťažovateľov II, III, IV a V dňa 15.11.2019 (piatok), pričom sťažovateľom I, II, III, IV a V bolo doručené až 18.11.2019, pričom spis bol na sťažnostný súd (NS SR) doručený už 14.11.2019.“*. Z tohto postupu je podľa nich zrejmé, že *«NS SR nemal v doručenom spise k dispozícii „doručenky“, t.j. či samotné písomné vyhotovenie (predovšetkým odôvodnenie) rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie vôbec bolo doručené obhajcom obvinených, či samotným obvineným, vrátane sťažovateľov I, II, III, IV a V a či sa títo mohli reálne brániť voči dôvodnosti väzobného stíhania»*. Podľa názoru sťažovateľov mali byť už len postupom pri doručovaní uznesenia špecializovaného trestného súdu *„... závažným spôsobom porušené práva na obhajobu a bolo sťažovateľom I, II, III, IV a V bránené riadnemu odôvodneniu sťažnosti, resp. vyjadreniu k dôvodom väzby osobne sťažovateľmi I, II, III, IV a V, nakoľko ku dňu predloženia spisu NS SR neboli oboznámení s odôvodnením uznesenia sudcu pre prípravné konanie ŠTS“*. Podľa názoru sťažovateľov *„Toto zásadné porušenie práva na obhajobu“* nie je možné reparovať zastúpením sťažovateľov právnymi zástupcami z dôvodu, že aj samotní sťažovatelia majú právo sa priamo vyjadriť k dôvodom väzby, resp. odôvodniť sťažnosť proti rozhodnutiu prvostupňového súdu o ich vzatí do väzby.

3.1. V ďalšej rovine svojej argumentácie sťažovatelia považujú postup najvyššieho súdu, ktorý na jednej strane postupom podľa § 302 ods. 2 Trestného poriadku umožnil ich účasť na neverejnom zasadnutí o sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu a na strane druhej podmienil túto ich účasť úhradou nákladov spojených s ich eskortou. V tejto súvislosti sťažovatelia argumentujú tak, že *„V ustanovení § 302 ods. 2, § 304 ods. 4 Trestného poriadku nie je podmienená účasť na neverejnom zasadnutí úhradou eskorty. Podľa § 553 ods. 1 Trestného poriadku trovy nevyhnutné na vykonanie trestného konania vrátane trov vykonávacieho konania znáša štát...“*. Taktiež považujú právny názor najvyššieho súdu o ich prítomnosti na neverejnom zasadnutí za ich právo a že v zmysle právnej úpravy *„... nie je daná povinnosť zúčastniť sa takého rozhodovania“*, za mylný, pričom *„Ak už NS SR uvádzal, že účasť obvinených na neverejnom zasadnutí povolil v záujme dodržania obhajobných práv obvinených, tak ich následne nemohol podmieňovať úhradou eskorty. Uvedeným postupom bolo porušené ustanovenie čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, keď umožnil účasť prokurátora*

na neverejnom zasadnutí, ale účasť sťažovateľov podmienil úhradou eskorty (obdobne R 25/2004).“.

4. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp.zn.: 3Tost/40/2019 a jeho uznesením z 21. novembra 2019 porušené bolo.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3Tost/40/2019 postupom a uznesením z 21. novembra 2019 porušil základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

3. Zrušuje sa Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Tost/40/2019 zo dňa 21. novembra 2019 v celom rozsahu a vec sa vracia na ďalšie konanie.

4. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa prikazuje prepustiť sťažovateľov I, II, III, IV a V z väzby na slobodu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľom I, II, III, IV a V do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania na účet ich právneho zástupcu...“

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

5. Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení z 21. mája 2021 k podstate veci doplnil, že „v čase, kedy najvyšší súd rozhodol o sťažnostiach obvinených ... proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu z 30. októbra 2019, sp. zn. 1Tp/10/2019, t. j. 21. novembra 2019, už bolo uznesenie prvostupňového súdu doručené tak obvineným ako aj ich obhajcom. Sťažovatelia teda mali možnosť reagovať na dôvody, ktoré viedli k ich vzatiu do väzby, čo aj prostredníctvom obhajcov kvalifikovane urobili, súc si vedomí povinnosti najvyššieho súdu rozhodnúť o podaných sťažnostiach do piatich pracovných dní od predloženia veci (§ 192 ods. 3 Tr. por.). Dôvody prípadnej účasti sťažovateľov na neverejnom zasadnutí najvyššieho súdu podľa § 302 ods. 2 Tr. por. tak už v čase jeho rozhodovania pominuli. Treba pritom zdôrazniť, že právo byť pred rozhodnutím o väzbe vypočutý bolo plne zachované výsluchom sťažovateľov pred súdom prvého stupňa. Namietaným postupom najvyššieho súdu tak nedošlo k takému zásahu do nimi označených základných práv, ktorý by odôvodňoval, aby bolo ich ústavným sťažnostiam vyhovené. Svedčí o tom nepochybne aj fakt, že Ústavnému súdu Slovenskej republiky nepredostierajú žiadnu vecnú argumentáciu proti ich vzatiu do väzby, ktorej predloženiu v sťažnostnom konaní mal zabrániť nimi namietaný postup najvyššieho súdu (primerane nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. júna 2018, sp. zn. II. ÚS 795/2016).“.

5.1. K veci sa vyjadrila aj riadiaca predsedníčka senátu najvyššieho súdu 3 T, ktorá k podstate veci zvýraznila predovšetkým tú skutočnosť, že prítomnosť sťažovateľov na neverejnom zasadnutí senátu najvyššieho súdu bola fakultatívna, pričom senát pristúpil k takémuto rozhodnutiu z dôvodu zabezpečenia obhajobných práv sťažovateľov v čo najširšom rozsahu, teda, „aby bola zachovaná možnosť všetkých obvinených zhlásení sťažnosť odôvodniť a vyjadriť sa tak k písomne vyhotovenému uzneseniu do času rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s poukazom na § 2 ods. 6 Trestného poriadku (II. ÚS 177/2016 z 26. apríla 2016) boli všetci obhajcovia vrátane obhajcu [REDAKOVANÉ] - JUDr. Adrián Suchánek, obhajcu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] - Mgr. Igor Cibula a rovnako všetci obvinení... podľa § 302 ods. 2 Trestného poriadku upovedomení o termíne neverejného zasadnutiu konaného dňa 21. novembra 2019 o 10:00 hod. na Najvyššom súde Slovenskej republiky s poučením, že predseda senátu môže týmto osobám účasť na neverejnom zasadnutí umožniť.“.

5.1.2. K námietke sťažovateľov o nemožnosti ich osobného vypočutia na neverejnom zasadnutí senátu najvyššieho súdu v dôsledku úhrady nákladov ich eskorty poukázala na to, že „Trestný poriadok neustanovuje obligatórne povinnosť obvinených opakovane vyslúchnuť a podľa ustanovenia § 72 ods. 2 Trestného poriadku, na ktorý obhajca obvinených v podanej ústavnej sťažnosti poukazuje, sa postupuje len pokiaľ ide o zabezpečenie účasti obvinených a obhajcu na neverejnom zasadnutí vo vzťahu k oznámeniu o čase a mieste konania neverejného zasadnutia a nie vo vzťahu k vykonaniu opätovného výsluchu obvinených. Predsedníčka senátu napriek tomu, že mohla účasť dotknutým stranám umožniť, to znamená, že ich účasť reálne nemusela akceptovať, napokon všetkým obhajcom a obvineným, ktorí prejavili záujem zúčastniť sa neverejného zasadnutia, účasť umožnila a títo sa neverejného zasadnutia aj zúčastnili.“.

5.1.3. V závere svojho vyjadrenia zvýraznila, že „Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, aby bolo o väzbe rozhodnuté prednostne a urýchlene v lehote 5 pracovných dní od predloženia veci nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by eventuálne zoslalo opomenuté, naopak svojím procesným postupom (aktivitou) zhojil všetky nedostatky v doručovaní súdom prvého stupňa tak, že pri rešpektovaní existencie požiadavky prednostného a urýchleného rozhodovania súdov vo väzobných veciach podľa § 192 ods. 3 Trestného poriadku boli všetky práva obvinených... dodržané“.

III.2. Replika sťažovateľov:

6. Sťažovatelia vo svojej replike z 11. júna 2020 stručne zopakovali svoje sťažnostné námietky k postupu predsedníčky senátu najvyššieho súdu, ktoré prezentovali už v podanej ústavnej sťažnosti. Teda poukázali na to, že ak predsedníčka senátu najvyššieho súdu povolila ich účasť na neverejnom zasadnutí najvyššieho súdu v záujme dodržania ich obhajobných práv, tak nemala byť ich účasť podmienená úhradou eskorty. Ako dôkaz toho, že sa sťažovatelia domáhali osobnej účasti na neverejnom zasadnutí najvyššieho súdu, priložili zápisnicu o neverejnom zasadnutí najvyššieho súdu z 21. novembra 2019.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Predmetom ústavnej sťažnosti je ústavná konformnosť postupu najvyššieho súdu, ktorý na jednej strane povolil postupom podľa § 302 ods. 2 Trestného poriadku prítomnosť sťažovateľov na neverejnom zasadnutí najvyššieho súdu, konajúc o sťažnostiach sťažovateľov proti rozhodnutiu prvostupňového súdu o ich vzatí do väzby, a na strane druhej mal znemožniť túto účasť tým, že náklady spojené s ich eskortou na neverejné zasadnutie mali sťažovatelia hradiť z vlastných prostriedkov, opierajúc svoj postup podľa § 55 ods. 1 písm. b) zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov.

7.1. Druhou subsidiárnou námietkou sťažovateľov mal byť postup najvyššieho súdu, ktorý mal rozhodovať o nimi zahlásených sťažnostiach proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu o ich vzatí do väzby v čase, keď nemalo byť predmetné prvostupňové rozhodnutie sťažovateľom ani len doručené, a bez preverenia reálnej možnosti sťažovateľov brániť sa proti ich vzatiu do väzby.

IV.1. Namietané porušenie základných práv a zákonná úprava:

8. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne tak aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní rovní.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanoveného zákonom: zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu alebo ak je to dôvodne považované za potrebné, za účelom zabránenia spáchaniu trestného činu alebo úteku po jeho spáchaní.

9. Podľa § 301 Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí rozhoduje senát tam, kde nie je zákonom predpísané, že sa rozhoduje na hlavnom pojednávaní alebo na verejnom zasadnutí.

9.1. Podľa § 302 ods. 1 Trestného poriadku neverejné zasadnutie sa koná za stálej prítomnosti všetkých členov senátu a zapisovateľa.

9.2. Podľa § 302 ods. 2 Trestného poriadku iné osoby sú z účasti na neverejnom zasadnutí vylúčené; pri rozhodovaní o väzbe má právo zúčastniť sa na neverejnom zasadnutí aj prokurátor, obvinený a jeho obhajca; pri rozhodovaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe môže predseda senátu účasť týmto osobám umožniť. Predseda senátu postupuje pri zabezpečovaní účasti prokurátora, obvineného a obhajcu podľa § 72 ods. 2.

9.3. Podľa § 304 ods. 1 Trestného poriadku ak treba na neverejnom zasadnutí vykonať dôkaz, vykoná sa prečítaním zápisnice alebo iných písomností alebo oboznámením vecného dôkazu alebo zvukového, obrazového alebo obrazovo-zvukového záznamu, v prípade potreby aj jeho predvedením na technickom zariadení. Súčasťou tohto dôkazu je aj správa o tom, akým spôsobom a kým bol záznam vyhotovený alebo získaný.

9.4. Podľa § 304 ods. 2 Trestného poriadku ak sa má rozhodnúť o väzbe alebo ak sa má rozhodnúť o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe a predseda senátu umožnil účasť osobám uvedeným v § 302 ods. 2, predseda senátu vypočuje obvineného, postupuje pritom primerane podľa § 72 ods. 2; ak ide o zástupcu záujmového združenia alebo osobu ponúkajúcu záruku alebo peňažnú záruku, postupuje predseda senátu podľa povahy ponúkanej náhrady väzby a okolností prípadu.

9.5. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

9.6. Podľa § 192 ods. 3 Trestného poriadku o sťažnosti podľa § 190 ods. 3 proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby, okrem uznesenia podľa § 403 rozhodne nadriadený súd na verejnom zasadnutí a o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí obvineného do väzby na neverejnom zasadnutí do piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie. O sťažnosti proti uzneseniu o prepustení zatknutého obvineného na slobodu rozhodne nadriadený súd na verejnom zasadnutí, ktoré možno vždy konať aj bez prítomnosti obvineného, ak bol na toto verejné zasadnutie riadne a včas predvolaný a bez prítomnosti obhajcu, ak bol o tomto verejnom zasadnutí riadne a včas upovedomený; sudca pre prípravné konanie pri výsluchu zatknutého obvineného vždy zistí adresu na doručovanie písomností.

IV.2. Ústavnoprávne východiská všeobecne:

10. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09) vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Inými slovami, v zmysle judikatúry ústavného súdu bez rozhodnutia všeobecného súdu nemožno považovať väzbu za zákonnú (I. ÚS 187/07, III. ÚS 16/09). Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby

na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (III. ÚS 271/07).

11. Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivca pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05), s ktorým musí byť v súlade, vrátane všeobecných princípov obsiahnutých v ňom výslovne alebo implikovane [pozri obdobne napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veciach Winterwerp proti Holandsku z 24. 10. 1979, séria A, č. 33, s. 19 – 20, bod 45, a Baranowski proti Poľsku z 28. 3. 2000, č. 28358/95, bod 51].

12. Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov proti Bulharsku, rozsudok z 20. 3. 1997, § 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (Bozano proti Francúzsku, rozsudok z 18. 12. 1986, bod 54, č. 9990/82.; Benham proti Veľkej Británii, rozsudok z 24. 9. 1992, č. 19380/92, Herczegfalvy proti Rakúsku, rozsudok z 11. 5. 2004, Morsink proti Holandsku, rozsudok Veľkej komory z 10. 6. 1996, bod 40; z novej judikatúry Stanev proti Bulharsku, rozsudok Veľkej komory zo 17. 1. 2012, bod 143, č. 36760/06; L. M. proti Slovinsku, rozsudok z 12. 6. 2014, bod 121, č. 32863/05).

13. Ústavný súd vo svojej judikatúre (II. ÚS 108/08, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 266/2013) už uviedol, že súdne konanie v súvislosti s rozhodovaním o zákonnosti väzby musí poskytovať určité garancie procesnej povahy, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. So zreteľom na to, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa nevzťahuje na konanie a rozhodovanie o väzbe, procesné záruky uvedené v odseku 1 nemožno bez ďalšieho uplatniť aj v prípade čl. 5 ods. 1 dohovoru. Z doterajšej judikatúry však vyplýva, že určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, i keď nemusia byť nutne rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 dohovoru pri rozhodovaní vo veci samej.

13.1. V každom prípade musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe vrátane všetkých okolností týkajúcich sa jej dôvodnosti a zákonnosti (III. ÚS 198/05, II. ÚS 18/2013, II. ÚS 266/2013), pričom judikatúra sa prikláňa k tomu, že obvinený musí byť súdom vypočutý. Vždy musí byť zaručená kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní.

13.2. V prípade, ak prichádza do úvahy paralelná aplikácia viacerých zložiek práva na spravodlivé súdne konanie, je povinnosťou všeobecných súdov postupovať tak, aby sa poskytla ochrana všetkým do úvahy prichádzajúcim zložkám. Z ústavnoprávneho hľadiska je totiž neakceptovateľné, aby niektorá zo zložiek práva na spravodlivé súdne konanie bola uprednostnená do tej miery, že tým dôjde k praktickému eliminovaniu inej zložky (II. ÚS 76/2011).

14. V teoretickej rovine je možné uviesť, že z judikatúry ESĽP vyplýva, že princíp rovnosti zbraní znamená, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je protistrana. Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (rozsudok ESĽP zo 4. 6. 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike body 45 a 46, rozsudok ESĽP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike).

14.1. ESĽP vo svojej judikatúre k čl. 5 dohovoru postupne formuloval viaceré samostatné práva osôb vo väzbe, medzi ktoré patrí aj právo na kontradiktórne konanie a vypočutie pred rozhodnutím o zákonnosti väzby (rozsudok ESĽP vo veci Michalko proti Slovenskej republike z 21. 12. 2010, bod 156 a tam citovaná judikatúra), ale aj všeobecnejšie právo na „zákonnosť“ konania a právo nebyť zbavený osobnej slobody svojvoľným (arbitrárnym) spôsobom (rozsudok ESĽP vo veci Michalko proti Slovenskej republike z 21. 12. 2010, body 156 a 158). Požiadavka zabezpečenia kontradiktórnej povahy konania a rešpektovania „princípu rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie („fundamental guarantees of procedure“) uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody (rozsudok ESĽP z 21. 10. 1986 vo veci Sanches-Reisse c. Švajčiarsko, rozsudok ESĽP z 15. 11. 2005 vo veci Reinprecht c. Rakúsko). Zabezpečenie „reálnej“ kontradiktórnosti konania znamená v ďalšom aj právo na prístup k spisom, bez ktorého obvinený nemôže dostatočne prezentovať svoje argumenty (de Wilde c. Belgicko, s. 41, § 76; Trzaska c. Poľsko z 11. 7. 2000, Lanz c. Rakúsko z 30. 4. 2002, Wloch c. Poľsko z 19. 10. 2000).

15. Taktiež ústavný súd sa už skoršie vyslovil (III. ÚS 198/05), že osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) o odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Pre tento účel jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania). Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému/obžalovanému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp „rovnosti zbraní“). Zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu „rovnosti zbraní“

predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou.

IV.3. K námietkam sťažovateľov o porušení ich základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru:

16. V prvom rade sa ústavný súd zameril na skutočnosť, či bol najvyšší súd časovo limitovaný pri svojom rozhodovaní, teda či bol viazaný zákonnou lehotou alebo časovými hľadiskami rozhodovania ustálenými judikatúrnou praxou ústavného súdu a ESLP. Odpoveď na túto otázku poskytuje zákonné znenie § 192 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého o sťažnosti podľa § 190 ods. 3 proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby rozhodne nadriadený súd na verejnom zasadnutí a o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí obvineného do väzby na neverejnom zasadnutí do piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie. Najvyššiemu súdu ako súdu sťažnostnému neostávalo nič iné, ako svoj postup prispôbiť tejto zákonnej lehote. Na tomto mieste je potrebné zvýrazniť, že v tomto prípade sa lehoty rátajú na dni, a nie týždne, ako je tomu v zmysle judikatúry ESLP napríklad pri rozhodovaní o žiadostiach o prepustenie z väzby, teda pri preskúmaní zákonnosti ďalšieho trvania väzby. Judikatúra ústavného súdu (III. ÚS 101/2013, IV. ÚS 541/2013, III. ÚS 259/2015) sa taktiež aj vyjadrila k otázke prekročenia zákonnej lehoty § 192 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorej jej prekročenie nie je dôvodom na prepustenie z väzby, ale je dôvodom na vyslovenie prietahu v konaní o väzbe s kompenzačným dôsledkom v podobe priznania primeraného finančného zadosťučinenia. Práve v snahe vyhnúť sa prekročeniu striktno danej zákonnej lehoty najvyšší súd zvolil postup, ktorým na jednej strane zabezpečil realizáciu tej časti základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktorá prikazuje v konaní o väzbe pokračovať bezodkladne (v prípade sťažovateľov umocnenej plynutím krátkej lehoty 5 pracovných dní), a na strane druhej tú obsahovú časť práva na osobnú slobodu, ktorá prikazuje postupovať v konaní o väzbe kontradiktórnym postupom so zachovaním princípu rovnosti zbrani. Teda nie je možné považovať sťažovateľmi deklarované tvrdenia o (i) neobvyklých okolnostiach doručovania rozhodnutia prvostupňového súdu a (ii) o tom, že najvyšší súd konal napriek tomu, že nedisponoval vedomosťou o doručení rozhodnutia prvostupňového súdu, vrátane (iii) povinnosti presvedčiť sa, či sa mohli sťažovatelia účinne brániť, za len ničím neopodstatnenú špekuláciu snažiacu sa bez akýchkoľvek argumentov naštrbiť správnosť postupu najvyššieho súdu. Na tomto mieste ústavný súd uvádza, že sťažovateľ nepredložil k uvedeným výhradám aj takú právnu argumentáciu, kde by ústavný súd indikoval ústavnoprávny rozmer.

17. K ďalšej námietke (rozumej faktickej) sťažovateľov o tom, že mali byť na neverejné zasadnutie senátu najvyššieho súdu eskortovaní na náklady štátu, ústavný súd poukazuje na znenie § 302 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého sa neverejné zasadnutie vykonáva za stálej prítomnosti členov senátu a zapisovateľa. Vychádzajúc z popísaných okolností veci (bod 16) a v snahe dôsledne zabezpečiť nielen tú obsahovú časť základného práva na osobnú slobodu, ktorá prikazuje vo väzobnej veci konať bezodkladne (rozumej aj bez prietahov), ale aj tú časť, obsahom ktorej je aj právo na rovnosť zbrani a kontradiktórne konanie, zvolila predsedníčka senátu postup, ktorým umožnila tak obvineným, ako aj ich obhajcom a prokurátorovi ako druhej strany konania sa neverejného zasadnutia zúčastniť s tým, že (i) išlo o účasť fakultatívnu, nie obligatórnú,

a s (ii) akcentom na to, že ak by nepovolila účasť obvineným na neverejnom zasadnutí, tak by sa ho nemohli zúčastniť ani ich obhajcovia. Práve tento moment je kľúčový pre posúdenie toho, či si mali/nemali sťažovatelia ako obvinení hradieť náklady spojené s ich eskortou. V tejto súvislosti správne poukázal najvyšší súd vo svojej replike na § 55 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov. Ústavný súd ale v súvislosti s uvedeným ustanovením osobitne poukazuje na potrebu špecifického prístupu v prípade, ak by obvinený preukázateľne nedisponoval peňažnými prostriedkami na úhradu eskorty, pričom by odôvodnene požadoval osobnú účasť na pojednávaní alebo úkone. Zavedenie absolútneho peňažného cenzu, ktorý by nebol inak ako zaplatením všetkých nákladov predvedenia prelomiteľný, by z pohľadu ústavného súdu nekorešpondovalo so zárukami spravodlivého procesu, ktoré ústava a dohovor garantujú.

18. Práva obvinených, ktorí už boli v konaní pred špecializovaným trestným súdom ako súdom prvostupňovým vypočítaní, boli v ústavne komfortnej miere zabezpečené v konaní pred najvyšším súdom ako súdom sťažnostným (i) prítomnosťou ich obhajcov, ktorí mali možnosť predniesť/predniesli argumenty svedčiace v prospech ich klientov, teda aj sťažovateľov, a taktiež aj (ii) nielen zahlásili, ale aj podali sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu špecializovaného trestného súdu, teda súd si mal možnosť nielen prečítať písomnú argumentáciu, ale aj argumenty, ktoré za sťažovateľov osobne predniesli ich obhajcovia. Okrem toho najvyšší súd disponoval aj súdnym spisom, v ktorom boli obsiahnuté aj osobné námietky sťažovateľov proti ich väzobnému stíhaniu, tak ako ich osobne predniesli pred špecializovaným trestným súdom ako súdom prvostupňovým. Najvyšší súd tak disponoval v sťažnostnom konaní (i) obsahom spisu špecializovaného trestného súdu, (ii) sťažnosťami podanými obhajcami obvinených a (iii) argumentáciou obhajcov prednesenou na neverejnom zasadnutí najvyššieho súdu. Týmto postupom bola v plnej miere zabezpečená kontradiktórnosť konania pred najvyšším súdom ako súdom sťažnostným a v plnej miere aj zachované obhajobné práva obvinených, ktoré sú taktiež obsahovou súčasťou práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

IV.4. K námietkam sťažovateľov o porušení ich základných práv podľa čl. 1 čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne tak aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a podľa čl. 47 ods. 3 ústavy:

19. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd poznamenáva, že s prihliadnutím na svoju judikatúru už opakovane konštatoval (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, I. ÚS 124/08, II. ÚS 23/05, II. ÚS 65/05, II. ÚS 60/08, II. ÚS 151/09, IV. ÚS 397/2010), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

20. Taktiež ďalšie sťažovateľmi označené právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy je súčasťou garancií vyplývajúcich z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré ho vo svojom obsahovom význame konzumujú.

21. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažovateľmi podanej ústavnej sťažnosti nevyhovel.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2021

Robert Šorl
predseda senátu